

Audit

FC Oss

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | april 2012

Audit

FC Oss

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | april 2012

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

FC Oss

Politie Brabant-Noord

Gemeente Oss

Openbaar Ministerie Arrondissementsparket 's Hertogenbosch

Illustraties en vormgeving

Marcel Grotens

Onderzoeksteam en rapportage

Edward van der Torre

Ayhan Akgül

Peter Schenk

Jasper Bik

Sebastiaan Barlagen

© September 2012

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Club en supporters	7
3.	Infrastructuur	12
4.	Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet	15
5.	Hoofdconclusies en aanbevelingen	19
	Bijlage 1: Verantwoording Audit	21

1. Inleiding

Van Auditteam Voetbalvandalisme naar Auditteam Voetbal en Veiligheid

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in, dat op grond van artikel 2a van het Instellingsbesluit van 13 augustus 2003 (en gewijzigd op 15 december 2006) de volgende taakstelling kreeg:

- bij ingrijpende incidenten van voetbalvandalisme in Nederland een kortlopend feitenonderzoek te doen;
- onderzoek te verrichten naar het voorkómen van incidenten.

Daarnaast was het op grond van art. 3 in het (gewijzigd) Instellingsbesluit mogelijk om onderzoek te verrichten op verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), of op verzoek van de burgemeester van de betreffende regio, waar zich ingrijpende incidenten voordeden (in overleg met BZK). Ook kon het Auditteam op eigen initiatief besluiten tot het verrichten van onderzoek (eveneens in overleg met BZK).

Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek', bestaande uit gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2008 af met een eindrapport. Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma en is de naam van het Auditteam gewijzigd in het Auditteam Voetbal en Veiligheid. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Interdisciplinaire stuurgroep voetbalvandalisme en voetbalgeweld heeft in 2008 de taken van het Auditteam geherformuleerd.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam is om voor de komende twee jaar op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven aan de lokale voetbalvierhoek over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd. Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Voor zover mogelijk worden ook (vertegenwoordigers van) de supporters in de afstemming met de BVO betrokken, doch zij bepalen niet (mede) het beleid.

2. Club en supporters

- 2.1 Op 9 april 1928 hebben Ton Sleishauer en Cor van Schijndel een voetbalvereniging opgericht onder de naam TOP (Tot Ons Plezier). In het seizoen 1955-1956 heeft TOP voor het eerst deelgenomen aan de profcompetitie van de KNVB. Wegens tegenvallende resultaten besloot het bestuur destijds om met ingang van het daaropvolgende seizoen terug te keren naar de amateurs. In 1991 keerde SV TOP terug in het betaald voetbal. Na het seizoen 2008-2009 onderging de club een flinke gedaantewisseling. De jeugdopleiding werd samengevoegd met die van N.E.C. De naam van de club veranderde van TOP OSS naar FC OSS. Ook het logo, de clubkleuren en het stadion zijn aangepast. Het tenue van FC Oss bestaat uit een rood shirt met een diagonale witte streep, een witte broek en witte sokken.
- 2.2 Onder de nieuwe naam ging het de club aanvankelijk niet voor de wind. Aan het eind van het seizoen 2009-2010 stond FC Oss op de laatste positie in de Jupiler League. FC Oss degradeerde daardoor als eerste club in de geschiedenis van het betaald voetbal naar de nieuw gevormde Topklasse. In het seizoen 2010-2011 werd FC Oss echter direct kampioen in de Topklasse zondag. Het algeheel amateurkampioenschap tegen zaterdagkampioen IJsselmeervogels werd vervolgens verloren. IJsselmeervogels wilde echter geen gebruik maken van het daarmee verkregen promotierecht, waarna dat recht FC Oss terecht toe kwam. Hierdoor was FC Oss in het seizoen 2011-2012 weer actief in het betaald voetbal. Dit was belangrijk vanwege de exploitatiekosten van het stadion en de staf. In het seizoen 2011-2012 eindigt FC Oss geëindigd op plaats 14 in de Jupiler League.
- 2.3 FC Oss is een financieel gezonde club. De club is al enkele jaren schuldenvrij en is ook door de licentiecommissie van de KNVB recentelijk wederom ingedeeld in categorie 3. FC Oss heeft een gezellige en vitale businessclub, die hoofdzakelijk bestaat uit lokale sponsors. Het lokale bedrijfsleven weet de club te vinden en omgekeerd. De club wordt wat dit betreft gedragen door de plaatselijke samenleving. Dit laat onverlet dat de financiële middelen beperkt zijn, maar de club kent een sobere en nuchtere bedrijfsvoering.
- 2.4 De betrokkenheid van de lokale businessclub wordt niet weerspiegeld in de aantrekkingskracht op supporters. Bij veel wedstrijden blijven grote delen van het stadion leeg. Het gemiddelde bezoekersaantal ligt rond de 1.200. Hierbij speelt een rol dat er in Brabant veel professionele voetbalclubs zijn, ook in de (heel) directe omgeving. FC Den Bosch ligt bijna letterlijk op steenworp afstand. De gezelligheid van de businessclub wordt hoe dan ook niet vertaald naar de rest van het stadion. FC Oss realiseert zich dat er op het gebied van gastheerschap vooruitgang geboekt kan worden en dat dit kan resulteren in hogere bezoekersaantallen. Voor de ontwikkeling van de club is dat belangrijk, want FC Oss loopt nu (belangrijke) potentiële inkomsten mis.
- 2.5 Ook voor uitwedstrijden van FC Oss is de publieke belangstelling gering. Het varieert van ongeveer 20 (naar Emmen) tot ongeveer 100 (naar FC Eindhoven) uitsupporters. De uitwedstrijd tegen het nabijgelegen FC Den Bosch staat wel altijd meer in de belangstelling. Tussen deze clubs bestaat een sterke rivaliteit, ook vanuit de historie van beide steden. Van oudsher is 's-Hertogenbosch een chique bestuurlijke stad en Oss een (industriële) arbeidersstad. Deze streekderby leeft sterk onder de beide supportersgroepen en kent spanningen en veiligheidsrisico's.

- 2.6 FC Oss heeft een beperkte supportersschare, maar wel een “bewerkelijke”. De politie heeft een doelgroep in beeld van ongeveer 50 mannen in de leeftijdscategorie van 17 tot 40 jaar. Dit is een uiteenlopende groep. De meerderheid kan worden gerekend tot de klassieke arbeidersklasse, maar van lieverlee treden mannen met een eigen zaak en HBO-studenten toe tot de categorie probleemsupporters. Voorheen was er nog sprake van een aparte ‘oude’ groep en een ‘jonge’ groep (de zogenaamde Cat C) binnen de harde kern van de supporters. Deze twee groepen zijn in het afgelopen jaar – toen FC Oss actief was in het amateurvoetbal – echter naar elkaar toegegroeid. Er is nu sprake van een tamelijk hechte doelgroep die pluriformer is dan in het verleden en van een zwaardere kaliber dan bij de meeste andere clubs in de Eerste Divisie. Daarnaast is er een groep van 30-40 meelopers die zich bij deze doelgroep aansluit op momenten dat het erom spant.
- 2.7 Een ander aandachtspunt is het feit dat de financiële situatie van een groot deel van de FC Oss-supporters niet rooskleurig is. De economische crisis treft bepaalde bedrijven en bedrijfjes in deze industriestad harder dan de gemiddelde Nederlandse gemeente. Er zit (veel) frustratie bij supporters met financiële problemen. Op wedstrijddagen klonteren dit soort supporters samen; soms al ruim voor de wedstrijd, omdat ze toch niet hoeven te werken of te studeren. In combinatie met de lokale (arbeiders)gewoonte om veel alcohol te nuttigen, vergoot dit de kans dat juist voetbalwedstrijden worden gebruikt als uitlaatklep.
- 2.8 Het overzicht uit het Voetbal Volg Systeem (VVS) onderschrijft het beeld van een bescheiden, maar bewerkelijke supportersschare. Er zijn behoorlijk wat wedstrijden waarbij supporters van FC Oss zich keurig gedragen (enkele voorbeelden zijn opgenomen). Verder is de onderstaande bloemlezing uit het VVS vooral een beknopt overzicht van incidenten of andere bijzonderheden in het seizoen 2011-2012:
- 5 augustus 2011: FC Oss – Helmond Sport
Dit was de eerste wedstrijd in het betaalde voetbal na een jaar afwezigheid. In het amateurvoetbal gelden de landelijke stadionverboden niet. Sommige supporters met een zo’n landelijk verbod, hebben in het amateurjaar een lokaal verbod opgelegd gekregen en anderen konden gewoon wedstrijden van FC Oss bezoeken. Met alle personen die een landelijk stadionverbod hadden, is in de voorbereiding overleg geweest om duidelijk aan te geven dat verbod nog steeds van kracht is in het betaald voetbal. De resulteerde erin dat de mensen met een landelijk verbod inderdaad niet aanwezig waren bij de seizoenopening. Het was voor de wedstrijd de vraag of de(z) Osse supporters van plan waren te laten zien dat ze ‘weer terug’ zijn. De supporters van FC Oss gedragen zich goed, mogelijk (ook) vanwege de onverwachte winst op Helmond Sport.
 - 9 september 2011: Sparta Rotterdam – FC Oss
FC Oss-supporters mochten vrij reizen. Er gaan ongeveer 80 supporters met eigen vervoer naar Rotterdam. Een groep van 40 supporters had daartoe 5 taxibusjes gehuurd. Vlak bij Het Kasteel van Sparta stappen ze uit de busjes, rennen naar Spartasupporters en belagen hen. De politie begeleidt deze groep vervolgens naar het uitvak. Na afloop van de wedstrijd is – met inzet van extra opgeroepen politiepersoneel – de groep naar de busjes begeleid. De groep gedroeg zich tegenover de politie zeer recalcitrant. Er worden (desondanks) geen aanhoudingen verricht.

- 16 september 2011: FC Oss – AGOVV
De Osse doelgroep zorgt tijdens de hele wedstrijd voor een leuke sfeer. Op de koop toe wordt gewonnen. Dit is een meevaller na het wangedrag in Rotterdam.
- 30 september 2011: FC Oss – Go Ahead Eagles
Buiten het stadion rijdt een busje van de harde kern Go Ahead Eagles-supporters zich vast in een groep harde kern FC Oss-supporters. Er ontstaat een korte gewelddadige confrontatie, waarbij een Eagles-supporter verwondingen oploopt (waarvoor hij in het ziekenhuis behandeld moest worden) en het busje wordt beschadigd. Gedurende de wedstrijd zijn er meerdere onderlinge vechtpartijtjes op vak C, dus binnen de Osse doelgroep.
- 25 oktober 2011: FC Oss – FC Den Bosch
Vooraf leefde deze wedstrijd enorm bij het thuispubliek. Het was opmerkelijk hoeveel extra “doelgroeppubliek” op deze (avond)wedstrijd was afgekomen. Voordat de wedstrijd begon, was er enige overlast rondom het café waar men in het centrum verzamelde. Na afloop van de wedstrijd bleef een klein deel van de Osse doelgroep bij het stadion hangen, in afwachting van het gedrag van de harde kern van FC Den Bosch, omdat die niet de indruk wekte in de bus te willen stappen. Het blijft rustig, waardoor de streekderby al met al goed verloopt.
- 21 januari 2012: FC Oss – Cambuur Leeuwarden
Een geringe opkomst van de doelgroep. Met uitzondering van enkele racistische spreekwoorden richting een Cambuurspeler, verloopt de wedstrijd rustig.
- 24 februari 2012: Go Ahead Eagles – FC Oss
Er bestaat rivaliteit tussen de supportersgroepen. Deze daagden elkaar uit in woord en gebaar, maar er hebben geen incidenten plaatsgevonden.
- 27 februari 2012: FC Den Bosch – FC Oss
Er gaan 160 supporters van FC Oss (in 4 bussen) naar deze uitwedstrijd. Zij hebben geen problemen veroorzaakt. Ze tonen een spandoek met de tekst: ‘klein maar dapper’.
- 2 maart 2012: FC Oss – Sparta
Een groep FC Oss-supporters stond na afloop van de wedstrijd de Sparta-supporters op te wachten in het park, ter hoogte van de uitgang van de bussluis. Hierdoor werd besloten de Spartanen via de andere zijde weg te laten rijden. Toen de Ossenaren hier lucht van kregen, zijn zij terug gerend en hebben het hekwerk richting het uitvak gesloopt. Zij worden opgevangen door uit Rotterdam meegereisde agenten, die even later worden bijgestaan door de politie uit Oss. De groep Ossenaren verplaatste zich naar de uitgang van het stadion. Daar werd voorkomen dat zij, in een omtrekkende beweging, bij de Spartanen konden komen. Hierbij kwam een auto over het trottoir gereden, waardoor een Osse agent opzij moest springen. De chauffeur is later in zijn woning aangehouden. Verder werd er op een later moment een bekende Osse harde kern-supporter aangehouden inzake bedreiging en opruiing.

- 23 maart 2012: Almere City FC – FC Oss
Een groep van 50 à 60 Almere City-supporters verliet omstreeks 19:35 uur de Waterwijk. Enkele minuten later kwamen ter hoogte van café Moeders plotseling 40 supporters van FC Oss ten tonele. Hier ontstond een massale vechtpartij. Agenten waren in de buurt en konden al vrij snel tussen de groepen in gaan staan. De groepen werden met politiegeweld van elkaar gescheiden. De supporters van Almere City vervolgden te voet hun weg. De FC Oss-supporters reden weg in 3 taxibusjes. Deze 3 busjes zijn staande gehouden, de persoonsgegevens zijn genoteerd en doorgespeeld naar de politie in Oss. Deze supporters zijn in hun busjes de gemeente uitgezet.
- 30 maart 2012: FC Oss – Willem II
Op de wedstrijddag kreeg de RID informatie dat het doelgroeppubliek van FC Oss op confrontatie uit was met de bezoekers, waarschijnlijk in het stadion. Het bezoekersvak was op voorhand uitverkocht. De politie schaalde op met een sectie ME, een hondenteam en AE. De politie werd duidelijk zichtbaar bij het stadion geposteerd. Waarschijnlijk vanwege de grote hoeveelheid politie, ondernamen de supporters geen poging de confrontatie aan te gaan. De wedstrijd is rustig verlopen.

Uit de bloemlezing blijkt dat er binnen de supportersschare van FC Oss een harde kern is die zich met een zekere regelmaat misdraagt. Er zijn weliswaar veel wedstrijden die zonder problemen verlopen, waaronder recent beladen wedstrijden tegen FC Den Bosch en Go Ahead Eagles. De bloemlezing geeft daarnaast voorbeelden van situaties waarbij ongeregelheden zijn voorkomen door adequaat (preventief) optreden door de politie. Al met al levert de harde kern van FC Oss de nodige veiligheidsrisico op en dat vergt alertheid van de veiligheidsorganisatie.

- 2.9 Er bestaat echter, wat betreft de harde kern, een belangrijke risicoverlappende factor. Deze kern is voornamelijk afkomstig uit Oss en daardoor bestaat er een situatie waarin 'iedereen iedereen kent'. De politie weet precies wie de lastpisten of reischoppers zijn en is in veel opzichten bekend met hun achtergrond. De supporters van FC Oss worden zo uit de anonimiteit gehaald. Dit is op veel momenten een effectieve rem op voetbalgeweld.
- 2.10 Tijdens ons veldwerk telt FC Oss 13 lopende landelijke stadionverboden. In het vorige seizoen waren dat er op een bijzondere manier nul. In het amateurvoetbal gelden stadionverboden namelijk niet. Alle supporters die op dat moment een landelijk stadionverbod hadden, mochten ineens weer alle wedstrijden bijwonen. Deze strikte scheiding in regelgeving tussen betaald voetbal en amateurvoetbal leverde een vreemde situatie op. Want voor de mentaliteit van de supportersschare van FC Oss maakt het niet veel uit of de club nu betaald voetbal speelt of amateurvoetbal. De doelgroep was bij degradatie niet ineens verdwijnen. Het resultaat van de degradatie was echter wel dat de stadionverboden niet golden en dat ook allerhande andere veiligheidsmaatregelen niet bestaan, zoals vervoersregelingen of veilig gebouwde uitvakken. Bij de club, de politie en de gemeente is men erg ontevreden dat de KNVB niets had geregeld voor degradatie uit betaald voetbal naar het amateurvoetbal. Zie hoofdstuk 3.
- 2.11 Veel harde kern FC Oss-supporters met een stadionverbod komen op wedstrijddagen wel naar de kantine van de amateurvereniging SV TOP die als supportershome dienst doet. Al de leden van de harde kern zonder stadionverbod, gaan op een gegeven moment het stadion in, terwijl de supporters met een verbod tijdens de wedstrijd in de kantine blijven. Officieel hoort de kantine bij het terrein van het stadion en dus zouden zij het gebouw eigen-

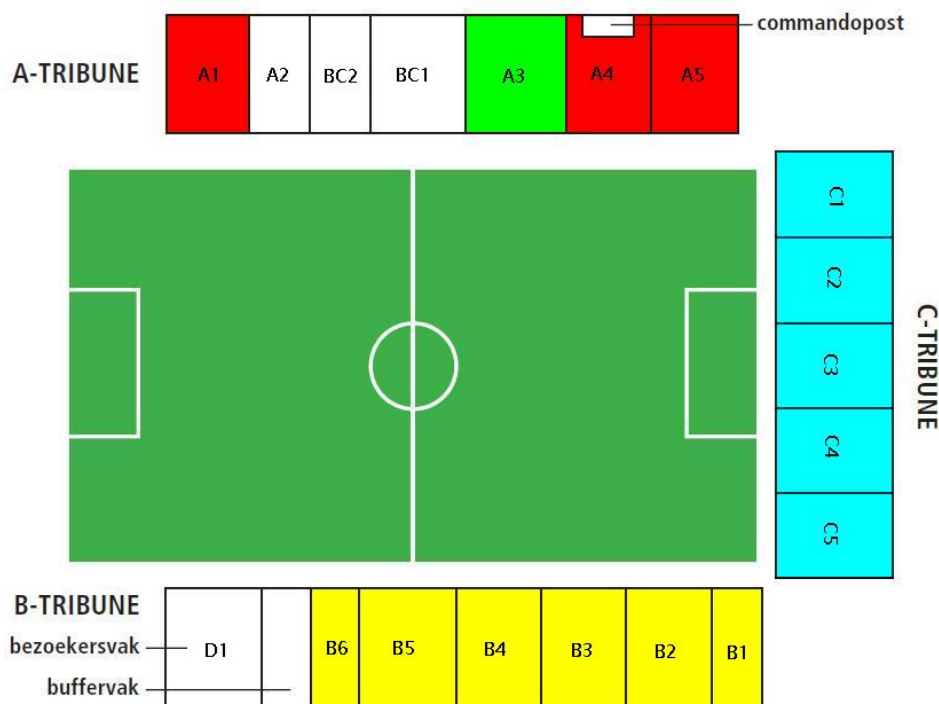
lijk niet mogen betreden. De politie gedooft hun aanwezigheid, omdat ze dan zicht heeft op deze supporters. In deze kantine doen zich (momenteel) geen problemen voor. Bij problemen, wordt de politie op de hoogte gesteld door de beheerder van SV TOP. De politie kiest er voor dit supportershome alleen te betreden als er echt iets aan de hand is.

3. Infrastructuur

3.1 FC Oss speelt haar thuiswedstrijden in het Frans Heesenstadion, gelegen aan de Mondriaanlaan in Oss. Het stadion is in het verleden bekend geweest onder de namen TOP Oss Stadion en Heesen Yachts Stadion. Vanaf 1 augustus 2011 is het vernoemd naar Frans Heesen, de grondlegger van de vroegere hoofdsponsor Heesen Yachts. Heesen Yachts wilde op eigen verzoek hun naam niet meer wilden binden aan het stadion. FC Oss meende op hun beurt dat ze veel dank zijn verschuldigd aan Heesen Yachts en heeft als eerbetoon besloten om het stadion te vernoemen naar Frans Heesen. De bijnaam van het stadion is *Het Osse Kuipje*.

3.2 De totale capaciteit van het Frans Heesen stadion is 4560 zitplaatsen. De verdeling is als volgt:

Hoofdtribune A:	1.629
Tribune B:	1.289
Tribune C:	1.309
Bezoekersvak D:	324

- 3.3 Het stadion bestaat uit drie tribunes. Er ontbreekt één tribune achter één van de goals. Daar stond voorheen een tribune met staanplaatsen. Op deze plaats staat tegenwoordig een middelbare school. Deze school is het eerste deel van het project 'Talentencampus Oss'. Door dit project zal het gehele terrein een metamorfose ondergaan. Er komt onder andere een business- en sportplaza aan de achterkant van het stadion. De amateurvereniging krijgt kunstgrasvelden. Er zijn plannen voor woningbouw en er komt een samenwerking met de scholen. De gemeente en politie zijn ook bij deze plannen betrokken. Zij hebben daarbij gewezen op het belang van een infrastructuur die rekening houdt met veiligheidsaspecten, zoals de ontsluiting van het stadion en de fysieke scheiding tussen uitsupporters en harde kern.
- 3.4 In afwachting van het project 'Talentencampus Oss' zijn geen andere verbouwingen en vernieuwingen doorgevoerd. De hekwerken bij het uitvak en de parkeerplaatsen zijn niet geheel 'hufferproof' en aan vervanging toe. De club wacht het project af. Dat project is zo omvattend dat de mogelijkheid bestaat dat het uitvak of de parkeerplaatsen op een andere plek terechtkomen. Het is belangrijk dat er duidelijkheid komt.
- 3.5 Op het stadionterrein van FC Oss is beperkte parkeergelegenheid, die voornamelijk bestemd is voor genodigden. Andere supporters kunnen in de omgeving van het stadion parkeren. Die parkeergelegenheid is bepaald niet riant. De thuisupporters hebben echter doorgaans geen parkeerproblemen, omdat ze zich aanpassen aan deze situatie.
De uitsupporters kunnen direct achter de B-tribune parkeren, bij het uitvak. Als de uitsupporters met bussen naar het stadion komen, wordt deze parkeerplaats ook gebruikt. Desgewenst kan de politie bij bus- en autocombiregelingen het in- en uitrijden begeleiden. Deze bezoekersparkeerplaats is afgezet met hekwerk en ouderwets prikkeldraad. De VC van FC Oss stuurt altijd een routebeschrijving naar de parkeerplaats naar de bezoekende club om te voorkomen dat ze aan de verkeerde kant van het stadion uitkomen.
- 3.6 Rondom het stadion ligt onder andere een amateurvoetbalvereniging. De kantine van die vereniging ligt vlak achter de hoek van de C- en B-tribune. Deze kantine wordt gebruikt als supportershome, want hier verzamelt de harde kern van de FC Oss-supporters zich doorgaans voor en na de wedstrijd. Er wordt alcohol geschonken. Het hekwerk zou er voor moeten zorgen dat vanaf deze kantine het uitvak (en de bijbehorende parkeerplaats) niet valt te bereiken. Achter dit bezoekersvak is echter een ruimte die grenst aan een aantal woningen. De afzetting hiervan is onvoldoende. In het verleden zijn FC Oss-supporters namelijk wel eens via een hek achter de B-tribune bij de uitsupporters terecht gekomen.
- 3.7 Het bezoekersvak heeft een capaciteit van 324 personen. De situering in het stadion ten opzichte van de harde kern van FC Oss is redelijk goed, die kern zit voornamelijk op de C-tribune. Het uitvak is door middel van (dubbel) hekwerk met prikkeldraad afgescheiden van de overige vakken. Dit hek staat in een klein buffervak dat het uitvak scheidt van de rest van de B-tribune.
- 3.8 Op het gebied van gastheerschap valt er bij het uitvak winst te boeken, zo realiseert ook de club zich. De staat van onderhoud is redelijk goed. Het vak is echter niet uitnodigend voor mensen die slecht ter been zijn. De sanitaire voorzieningen zijn zeer sober. Er wordt namelijk gebruik gemaakt van dixies: een staand urinoir en mobiele toiletten. Deze toiletten staan pal naast het cateringhuisje.

Bij de club probeert men dit ongemak te ondervangen door dames van de bezoekende club, onder begeleiding van een steward, gebruik te laten maken van het oilet in het sponsorhome. Daarnaast houdt men het uitvak wel eens gesloten, indien er voor een wedstrijd weinig animo is van uitsupporters. In dat geval nemen deze supporters plaats op de A-tribune, waardoor ze beschikking hebben over betere voorzieningen.

- 3.9 Het Frans Heesenstadion telt 4 digitale camera's: domecamera's met inzoommogelijkheden. De positionering is goed. De camera's bieden zicht in en rondom het stadion. Eén van de camera's is permanent gericht op het uitvak. Deze kan echter alleen zij aanzicht foto-opnames maken. Mensen bij de club en politie geven aan dat er een extra camera (en bovendien verlichting) dient te komen aan de achterzijde van de B-tribune, met name vanwege de kantine annex supportershome aan die kant. Dit is een locatie die men graag beter in de gaten wil houden.

De stewards hebben een pilot uitgevoerd met zogenoemde *body cams*. Het cameraatje dat de stewards op hun lijf droegen, kon gebruikt worden om incidenten op te nemen. De pilot is goed bevallen, maar het hangt af van de financiële mogelijkheden van de club of hier een vervolg aan kan worden gegeven.

- 3.10 De camera's worden vanuit de commandoruimte bediend en ook de beelden worden daar bekeken. Naast deze 'cameraman', zitten daar tijdens de wedstrijd de VC van FC Oss en de voetbalcoördinator van de politie. Bij B- en C-wedstrijden zit daar een vierde medewerker van de politie die de verbindingen regelt, zodat het contact via korte lijnen kan verlopen. De commandoruimte is gesitueerd op de A-tribune. Van daaruit is er (ook) fysiek goed zicht op de het stadion, in het bijzonder de harde kern.
- 3.11 De stewards van FC Oss verzorgen de toegangscontrole bij de hekken. Hierbij wordt geen gebruik gemaakt van technische hulpmiddelen. Bij het uitvak wordt 1:1 gefouilleerd. Voor de rest van het stadion geldt een selectieve fouillering, maar met uitzondering van de C-tribune (waar de harde kernsupporters van FC Oss zit) wordt vrijwel niet gefouilleerd.

4. Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet

Samenwerking

- 4.1 De betrokken partijen (club, gemeente, politie en openbaar ministerie) zijn op hoofdlijnen tevreden over de samenwerking op het voetbaldossier. De op- en neergang van de club (degradatie uit het betaald voetbal, een jaar topklasse en promotie) heeft geresulteerd in betere afstemming, maar ook in zorg- en aandachtspunten. In het jaar in de topklasse bleek dat er niet was geregeld voor een club die de overgang maakt van het betaalde voetbal naar het amateurvoetbal: een geheel andere organisatie binnen de KNVB, met een heel ander regime. De degradatie legde ook financiële beperkingen op aan de veiligheidsorganisatie van de club.

De organisatiestructuur binnen de club is de laatste tijd wel verbeterd, getuige de promotie, de veertiende plaats in het laatste seizoen, de gezonde financiële positie en de (grote kans op) aanstaande verbouwingen. De veiligheidsorganisatie had in de afgelopen jaren echter weinig prioriteit, maar alle vier de partijen vinden dat het nu tijd is om de veiligheidsorganisatie van FC Oss te versterken. Dit vergt een groter veiligheidsbudget.

- 4.2 Op het voetbaldossier telt FC Oss verschillende overlegvormen. Er is één keer per jaar overleg op basis van het CIF-formulier. Dit vindt plaats voorafgaand aan het seizoen. Vertegenwoordigers van de club, gemeente en politie komen dan bij elkaar om voor het hele seizoen risico-inschattingen te maken en voorlopige indelingen in een A-, B- of C-regime.

Daarnaast is er voor het seizoen 2012-2013 een nieuwe overlegstructuur - per kwartaal - ingericht. De politie, club en gemeente voeren veiligheids-overleg over beleidsmatige zaken. Op dit moment is dit gestructureerde overleg er nog niet. Er was wel op iedere maandag bilateraal overleg tussen de teamchef van de politie en de burgemeester van Oss, waarin werd teruggekeken op de gespeelde wedstrijd en werd vooruitgekeken naar de komende wedstrijd. Zo nodig was er wel overleg (ook per e-mail, gsm of voicemail), maar dergelijk overleg had altijd betrekking op concrete kwesties. Dat was aanleiding om een beleidsoverleg op te starten in het komende seizoen.

Er wordt wedstrijdoverleg gevoerd tussen de VC van FC Oss en die van de bezoekende club. Dit vindt 6 weken voorafgaand aan de wedstrijd plaats en verloopt meestal telefonisch. Hierbij wordt gekeken of de inschattingen die aan het begin van het jaar gemaakt zijn, overeind blijven of worden bijgesteld op basis van recente informatie.

Tot slot is er ook op de maandag na elke thuiswedstrijd een overleg tussen politie, club en de gemeente. Er wordt teruggeblikt op de afgelopen wedstrijd en de eerstvolgende wedstrijd wordt besproken.

- 4.3 Het vorige voetbalseizoen speelde FC Oss in de Topklasse. In de Topklasse komen de supporters van FC Oss geen groepen tegen waartegen enige rivaliteit bestaat. Het nadeel van de degradatie was dat het amateurvoetbal een compleet ander regime kent dan het betaald voetbal in Nederland.

Op het moment dat FC Oss degradeerde, stond er voor ongeveer 15 FC Oss-supporters een landelijk stadionverbod uit. Aangezien er in het amateurvoetbal geen stadionverboden gelden (amateurteams spelen doorgaans ook niet in een stadion, maar hebben slechts een tribune naast het speelveld), stond het voor al deze reischoppers vrij om wedstrijden van FC Oss te bezoeken. Bij de club en bij de politie is men zeer ontevreden over het feit dat er door de KNVB geen regelaanpassing is doorgevoerd die de landelijke stadionverboden ook voor het amateurvoetbal van kracht zou laten zijn. Voor de thuiswedstrijden heeft de club dit opgelost door de meeste uit deze groep - en andere FC Oss-supporters die over de schreef gingen - lokale stadionverboden op te leggen. Deze bevoegdheid heeft een club ook in het amateurvoetbal.

Voetbalclubs en gemeenten met geringe ervaring met voetbalgeweld of hooliganisme, kregen de harde kern van FC Oss op bezoek. Dit resulteerde in angst en onzekerheid. Dit werd gevoeld door een incident bij de eerste wedstrijd van FC Oss in de Topklasse speelde. Dat was een thuiswedstrijd tegen De Treffers. Daarbij gooiden supporters van FC Oss een container op het veld. De burgemeesters van de andere teams uit de Topklasse waren bij die wedstrijd aanwezig. Velen van hen wilden garanties dat dit soort incidenten niet bij hen zouden plaats hebben als FC Oss op bezoek zou komen. De KNVB wilde dat supporters van FC Oss bij geen enkele uitwedstrijd zouden worden toegelaten. Hoewel in beginsel geen of beperkte toegangscontrole is in het amateurvoetbal, werd in elke gemeente waar FC Oss op bezoek kwam door de burgemeester een noodverordening opgelegd. Hiervoor hadden de FC Oss-supporters schrik en ze wilden ook de club niet in de problemen brengen. De FC Oss supporters gingen in de eerste seizoenshelft niet meer naar uitwedstrijden.

De club heeft bewerkstelligd dat in de tweede seizoenshelft wel uitsupporters mee mochten. Dit werd mede toegestaan vanwege het uitreisplan van FC Oss, dat voorziet in een pas voor uitsupporters. De Osse uitsupporters hebben in de tweede seizoenshelft geen veiligheidsproblemen veroorzaakt.

- 4.4 FC Oss kent een commissie stadionverboden. Die bestaat uit de VC, stewardcoördinator en supporterscoördinator van FC Oss en uit de voetbalcoördinator van de politie. Wanneer een FC Oss-supporter een stadionverbod opgelegd krijgt of lijkt te krijgen, nodigt deze commissie hem uit voor een gesprek. Daarbij wordt het stadionverbod uitgereikt en wordt uitgelegd wat de reden daarvoor is. Op de clubwebsite geeft FC Oss een toelichting op de regelgeving, procedures en consequenties van een stadionverbod.
- 4.5 FC Oss speelt dit seizoen C-wedstrijden tegen FC Den Bosch, Cambuur Leeuwarden, Go Ahead Eagles en Fortuna Sittard. Bij deze wedstrijden met hoog risico is er extra politie- en ME-inzet. Daarnaast heeft die categorisering invloed op het alcoholregime. Bij C-wedstrijden is er geen alcoholverkoop in het stadion. Bij A- en B-wedstrijden wordt de alcoholregime bepaald in overleg tussen de politie en de club. Het politiestandpunt is, zo nodig, doorslaggevend. Bij de meeste A- en B-wedstrijden is er alcoholverkoop. Het betreft altijd evenementenbier. Bij het uitvak is er nooit verkoop van alcoholische dranken. De doelgroep van de harde kernsupporters van FC Oss bezoekt de kantine van de amateurvereniging om daar voor en na de wedstrijd alcohol te drinken. De politie is daarvan op de hoogte en houdt de situatie van buitenaf in de gaten. Als een harde kern-supporter "nadrukkelijk dronken" is, wordt hij niet toegelaten tot het stadion.

- 4.6 De kaartverkoop is ook gekoppeld aan de indeling van A-, B- of C-wedstrijden. Bij A-wedstrijden is er vrije verkoop. Bij C-wedstrijden is de kaartverkoop officieel 1:1, maar wordt vaak ook 1:2 gehanteerd, met als restrictie dat er gevraagd wordt naar legitimatie om te controleren of de toeschouwer uit (de buurt van) Oss afkomstig is. Op de wedstrijddag blijven de kassa's gesloten. Bij B-wedstrijden is er sprake van maatwerk. Er is dan geen kaartverkoop bij het uitvak. Dat is ook niet nodig, aangezien de uitsupporters bij een B-wedstrijd gebruik maken van een combiregeling. Er is dan nog wel verkoop voor thuis supporters aan de kassa's, maar enkel op vertoon van legitimatie. Ook bij deze wedstrijden zijn 1:1 en 1:2 verkoop de normale gang van zaken, al wordt soms 1:3 of 1:4 verkoop toegestaan.
- 4.7 Voor uitwedstrijden kent FC Oss een regeling met betrekking tot kaartverkoop. Elke FC Oss-supporter die een uitwedstrijd van de club bezoekt, is verplicht in het bezit van een persoonlijk uitreisпас.
- 4.8 Clubs in het betaald voetbal zijn verplicht om één keer per twee jaar een calamiteitenoefening uit te voeren. Mede vanwege het tussentijdse verblijf in het amateurvoetbal heeft FC Oss een achterstand opgelopen. De politie en gemeente geven aan dat deze oefening te vaak op de lange termijn is geschoven. Inmiddels zijn er concrete plannen gemaakt. De VC van FC Oss heeft een bureau gecontacteerd om binnen afzienbare tijd een calamiteitenoefening op te zetten, waarbij ook het ontruimingsplan uitgevoerd gaat worden.

Personele inzet

- 4.9 De veiligheidsorganisatie van FC Oss ziet er als volgt uit:
- De directeur
 - De veiligheidscoördinator (vrijwilliger die rechtstreeks onder de directeur valt)
 - De stewardcoördinator
 - 6 Hoofdstewards
 - Ruim 30 stewards
 - 5-10 Stagiaires van een beveiligingsbedrijf
- 4.10 De directeur van FC Oss is eindverantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid. In de praktijk is dit voornamelijk de taak van de VC, die rechtstreeks onder de directeur werkt. De VC werkt als vrijwilliger bij de club en is daarnaast directeur van een particulier beveiligingsbureau. Vanwege deze connectie met het beveiligingsbureau zijn er extra mogelijkheden voor de club om aan de veiligheidsorganisatie een aantal ondersteunende stagiaires toe te voegen. Naast de VC zou men binnen FC Oss graag zien dat er nog een extra medewerker of vrijwilliger komt, die veiligheidszaken over kan nemen van de VC, bijvoorbeeld administratieve handelingen. Daarmee hoopt men de zaken sneller af te kunnen handelen en bijvoorbeeld bij overtredingen beter een lik-op-stukbeleid te kunnen voeren. Het hangt echter af van de financiële mogelijkheden van de club of een dergelijke functie in het leven wordt geroepen.
- 4.11 De stewardorganisatie van FC Oss bestaat uit ruim 30 stewards en telt 6 hoofdstewards en een stewardcoördinator. De stewardcoördinator was een fanatieke Feyenoordsupporter die uit eigen ervaring weet wat er leeft in en rondom de harde kern van een voetbalclub. De FC Oss-supporters hebben respect voor hem. Voor de meesten van de gewone stewards in de organisatie geldt dat ze vooral tegen de harde kern van het FC Oss-publiek actie durven te ondernemen als ze zich gesteund weten door de politie.

De aanwezigheid van 'blauw' in het stadion is daarmee belangrijk, al blijft er bij een categorie stewards de nodige angst bestaan om op te treden. Dit komt ook door de grote onderlinge bekendheid. Een steward en een harde kern-supporter winkelen bijvoorbeeld in dezelfde Osse supermarkt. Stewards houden er rekening mee dat supporters buiten wedstrijddagen verhaal kunnen halen.

- 4.12 Bij het politieoptreden ligt het voortouw bij de voetbalcoördinator van de politie. De politie is goed ingevoerd op het voetbaldossier en heeft de doelgroep scherp in beeld. De zogenoemde voetbaleenheid van de politie werkt op basis van 'kennen en gekend worden'. Ze passen actief deze bekende politietactiek toe. Ze spreken de doelgroep aan, onder meer om op die manier de aanwezigheid van de politie kenbaar maken, informatie te verkrijgen en vooral de FC Oss-supporters uit de anonimiteit te halen. Daarbij waakt de Osse politie over het bejegeningprofiel: *low profile* en vriendelijk als dat kan, maar zo nodig stevig toespreken of gepast repressief optreden. De ervaring leert dat een gepaste bejegening veel verschil maakt. Doordat de politie vaak met supporters spreekt, regelen politiemensen zo nu en dan ook wat voor de supporters, bijvoorbeeld bij terechte kritiek op beperkende maatregelen bij bepaalde uitwedstrijden. Dit levert krediet op onder de harde kern.

Buiten de voetbalevenementen om (bijvoorbeeld in het uitgaanscircuit), worden leden van de voetbaleenheid ingezet, omdat hier veel harde kern-supporters op af komen. Omdat deze doelgroep deze politiemensen herkent, verloopt het contact goed. Dit werkt preventief.

De club en de gemeente zijn tevreden over de informatiepositie, inzet en werkwijze van de voetbaleenheid. Ze denken dat er veel problemen in de kiem worden gesmoord.

- 4.13 In het seizoen 2011-2012 bedroeg de politie-inzet bij thuiswedstrijden 2.333 uur. Bij uitwedstrijden (supportersbegeleiding) was dat 330 uur. In de praktijk komt dit bij A-wedstrijden neer op 4 agenten uit de voetbaleenheid en 1 coördinator. Bij B-wedstrijden wordt deze inzet uitgebreid naar 10 tot 12 agenten, waarvan 8 uit de voetbaleenheid en 1 coördinator. Bij C-wedstrijden is er een inzet van 100 politiemensen, met minimaal 60 leden van de Mobiele Eenheid. De meest recente C-wedstrijden zijn zonder incidenten verlopen. De politie denkt niet dat dit een reden is om af te schalen, omdat die hoge inzet een belangrijke reden is voor het goede verloop.

5. Hoofdconclusies en aanbevelingen

Hoofdconclusies

- 5.1 FC Oss heeft de afgelopen jaren veerkracht getoond. Na degradatie, in het seizoen 2010-2011, naar het amateurvoetbal, promoveerde de club een jaar later weer. De club is financieel gezond en heeft een actieve en betrokken businessclub. De bezoekersaantallen zijn beperkt, maar de club kent desondanks een harde kern van ongeveer 50 personen. Ze wordt verder gekenmerkt door een kleine, maar bewerkelijke supportersschare. De politie heeft een doelgroep harde kernsupporters in beeld van ongeveer 50 jonge mannen en 30 tot 40 zogenoemde meelopers. Deze supporters stellen al met al stevige eisen aan de veiligheidsorganisatie. De voetbaleenheid van de politie is belangrijk bij het beheersen van deze groep, omdat veel stewards beducht zijn om op te treden.
- 5.2 Het 'amateurseizoen' leverde allerhande organisatorische perikelen op bij het veiligheidsbeleid vanwege de zeer verschillende regimes in het betaalde- en amateurvoetbal. Zo kent het amateurvoetbal bijvoorbeeld geen landelijke stadionverboden. Er waren in feite geen maatregelen getroffen voor een degradant uit het betaalde voetbal, waardoor de lokale veiligheidsorganisatie (te) veel zelf uit moest zoeken. Dit is in veel opzichten gelukt
- 5.3 Het Frans Heesenstadion is een redelijk goed onderhouden stadion, maar de infrastructuur kent enkele zwakke punten die niet worden aangepakt in afwachting van het bouwproject 'Talentencampus Oss': een kwetsbare fysieke afscheiding in een ruimte achter het bezoekersvak, geen cameratoezicht op (routes naar) de kantine annex supportershome nabij het stadion en erg sobere sanitaire voorzieningen in het uitvak.
- 5.4 De samenwerking tussen de vier partijen (bestuur, politie, club en OM) is goed, al staat justitie op de nodige afstand. De onderlinge relatie is versterkt doordat er frequent afstemmingsoverleg nodig was in het amateurseizoen zonder helder beleidskader voor het veiligheidsbeleid.
- 5.5 De veiligheidsorganisatie van FC Oss is kwetsbaar, omdat veel neerkomt op de schouders van de VC die werkt als vrijwilliger.

Aanbevelingen

- 5.6 De veiligheidsorganisatie van FC Oss dient te worden versterkt op het niveau van de VC. Dit is mede nodig om vol te kunnen participeren in het veiligheidsoverleg dat in het seizoen 2012-2013 wordt opgestart.
- 5.7 In afwachting van verbouwingen, dient noodzakelijk infrastructureel onderhoud en herstel uitgevoerd worden. Het hekwerk achter het uitvak moet in elk geval worden verbeterd en acceptabele sanitaire voorzieningen bij het uitvak en cameratoezicht op (routes naar) het supportershome worden noodde gemist.
- 5.8 Er dient op korte termijn een goede calamiteitenoefening te worden georganiseerd.

- 5.9 De KNVB dient, op het veiligheidsdossier, te voorzien in een betere en goede overgang van het betaalde voetbal naar het amateurvoetbal. Hierbij kan worden geleerd van de ervaringen die FC Oss heeft opgedaan.

Bijlage 1 - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

W. van den Ven	Veiligheidscoördinator FC Oss
G. den Brok	Voetbalcoördinator politie
L. Jansen	Teamchef politie
W.J.L. Buijs-Glademans	Burgemeester Oss
E. Wagemakers	Ambtenaar openbare orde & veiligheid, gemeente Oss
A. Erades	Voetbalofficier van Justitie. Openbaar Ministerie Arrondissementsparket 's Hertogenbosch

We hebben ook respondenten (supporters, stewards/beveiligers en politie) gesproken tijdens de observaties

Geraadpleegde documenten

Overzicht Voetbal Volg Systeem (VVS)
Wedstrijddraaiboek FC Oss – Fortuna Sittard 13-4-2012
Wedstrijddraaiboek FC Oss – MVV 27-4-2012
Plattegrond Frans Heesenstadion
Huishoudelijk reglement FC Oss

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek FC Oss – Fortuna Sittard (13-4-2012)

Met als aandachtspunten:

- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters en optreden stewards
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

Wedstrijdbezoek FC Oss – MVV (27-4-2012)

Met als aandachtspunten:

- Briefing Politie
- Commandoruimte
- Parkeerplaatsen
- Aankomst en vertrek (uit)supporters
- Controle supporters
- Politie-inzet
- Bezoekersvak

